

De Geneeskundestudent

Onderzoeksrapport

Tegemoetkoming voor coassistenten

DEGENEESKUNDESTUDENT
ARTS VAN DE TOEKOMST

De Geneeskundestudent
Onderzoeksrapport Tegemoetkoming

Auteurs (namens de werkgroep Tegemoetkoming)

Berk Uzunalioglu
Anne van der Sterren
Shamim Amiri Simkoei

Vormgeving

Esmée Doense

Contactinformatie

Domus Medica
Mercatorlaan 1200
3528 BL Utrecht
E info@degeneeskundestudent.nl
T 088 – 13 44 145
www.degeneeskundestudent.nl

Copyright © 2025

Alle opgenomen informatie is eigendom van De Geneeskundestudent.
Overnemen van inhoud, geheel of gedeeltelijk, is toegestaan mits met
bronvermelding.

Inhoudsopgave

1	Introductie	1
2	Methode	2
3	Resultaten	4
4	Discussie	11
5	Conclusie	15
6	Aanbevelingen	16
7	Referenties	17

01 Introductie

Studeren brengt aanzienlijke kosten met zich mee, waardoor veel studenten naast hun studie werken. Recente cijfers laten zien dat bijna 90% van de algemene studentenpopulatie tijdens hun studie betaald werk verricht¹. Wo-studenten werken gemiddeld 10 uur per week naast hun opleiding om hun levensonderhoud te bekostigen¹. Desondanks ervaren veel studenten financiële druk, zeker nu de koopkracht van hbo- en wo-studenten op kamers in 2025 met 6,6% daalt, wat neerkomt op een gemiddeld verlies van €113 per maand².

Binnen deze bredere context vormt de financiële situatie van geneeskundestudenten in de master een bijzonder aandachtspunt. In tegenstelling tot de meeste studenten, die naast hun wekelijkse studielast van 34 uur nog ruimte hebben voor een bijbaan³, zijn coassistenten hierin sterk beperkt. De richtlijn van de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) stelt dat de maximale inzet van een coassistent 46 uur per week is, inclusief onderwijs en zelfstudie⁴. De daadwerkelijke werkweken bedragen gemiddeld 53 uur⁵.

Tijdens de coschappen ontvangen studenten geneeskunde doorgaans geen stagevergoeding, in tegenstelling tot veel andere stagiairs in de zorg. In plaats daarvan krijgen zij sinds 2018 een financiële tegemoetkoming in de vorm van een onkostenvergoeding van de zorginstelling waar zij hun klinische werkzaamheden uitvoeren. Deze vergoeding is echter lager dan de stagevergoedingen van andere zorgstudenten en verschilt per type instelling. Recent is in de cao ziekenhuizen afgesproken dat coassistenten voortaan een stagevergoeding en onkostenvergoeding zullen ontvangen. Er zijn ook zorgsectoren waar coassistenten helemaal geen vergoeding ontvangen. De hoogte van de vergoeding is vastgelegd in de cao's van verschillende zorgsectoren. Universitair Medische Centra (UMC's) en perifere ziekenhuizen vormen de voornaamste opleidingsplekken voor coassistenten. Ontwikkelingen binnen deze instellingen hebben grote betekenis voor de financiële positie van coassistenten.

Omdat coschappen een voltijdse verplichting zijn, is de financiële situatie van coassistenten een belangrijk aandachtspunt. De beperkte mogelijkheid tot bijverdienen roept de vraag op of de huidige vergoeding toereikend is en of er subgroepen van studenten zijn die hierdoor onevenredig worden getroffen. Dit onderzoek richt zich op de financiële positie van coassistenten en in hoeverre de huidige tegemoetkoming hen in staat stelt om financieel rond te komen tijdens hun opleiding. Daarnaast wordt gekeken naar in hoeverre de huidige vergoedingen volgens gemaakte afspraken uitbetaald worden.

02 Methode

Studie design en deelnemers

De Geneeskundestudent (DG) voerde een digitale enquête uit onder haar leden. DG is de landelijke, onafhankelijke belangenbehartiger van ongeveer 15.000 geneeskundestudenten in Nederland. Zij streeft naar de best mogelijke zorgprofessionals in de toekomst door optimale vertegenwoordiging en ondersteuning van studenten. De enquête was beschikbaar van 9 september 2024 tot 22 september 2024. Alle leden geregistreerd als geneeskundestudent aan één van de acht medische faculteiten, in de masterfase, werden uitgenodigd voor deelname.

Procedure en dataverzameling

De analyse werd uitgevoerd via de tool SurveyMonkey en SPSS. Analyse van data vond anoniem plaats. Categorische data zijn weergegeven als absolute aantallen (n) en bijbehorende percentages (%). Het gemiddelde is berekend voor de numerieke data waarvoor dit relevant was.

De enquête bestond uit een maximum totaal van 65 vragen, inclusief vervolgvragen en vragen ter onderscheid van subgroepen. Van elke deelnemer werden eerst een aantal demografische gegevens verzameld (studiejaar en universiteit), waarna in vooraf bepaalde volgorde de verschillende thema's van de vragenlijst werden doorlopen. Afhankelijk van eerdere antwoorden werd een deel van de vragen alleen aan specifieke respondenten voorgelegd. Hierdoor heeft niet iedereen alle vragen beantwoord.

Data-analyse en algemene karakteristieken

DG heeft de enquête online uitgezet middels SurveyMonkey, een betaalde cloud-based applicatie voor het ontwerpen, verspreiden en analyseren van enquêtes. Uitnodiging vond meermaals plaats via email, de website en social media van DG. Na het verstrijken van de uiterste invuldatum werd de vragenlijst gesloten.

De enquête is ingevuld door 2.195 respondenten. Er is een check gedaan op de datakwaliteit, waarna 5 reacties zijn verwijderd die geen inhoudelijke antwoorden bevatten. Studenten die geen coschappen volgden en deze ook niet in de afgelopen zes maanden hadden afgerond, zijn uitgesloten van verdere analyse. Hierdoor bleef een steekproef van 1.749 bruikbare reacties over. Ook niet-volledig ingevulde enquêtes zijn geanalyseerd. Dit betekent dat het aantal antwoorden per vraag varieert. Waar de beginvragen door bijna alle respondenten zijn ingevuld, is de laatste vraag door 1.172 respondenten beantwoord. De gemiddelde invultijd lag op 2 minuten en 48 seconden.

Van de 1.749 studenten die het hebben ingevuld, bevond 37% zich in het eerste masterjaar, 33,8% in het tweede masterjaar en 29% in het derde masterjaar. De enquête is het meest ingevuld door studenten van de Universiteit Utrecht (25%), Rijksuniversiteit Groningen (13%) en Universiteit Leiden (12%). Het minst door studenten van de Universiteit Maastricht (10%) en Radboud Universiteit Nijmegen (9%).

Om inzicht te verkrijgen in de financiële situatie van coassistenten en de factoren die hiermee samenhangen, zijn verschillende surveyvragen statistisch geanalyseerd. Categorische antwoordopties zijn waar nodig omgezet naar numerieke data. Ordinale antwoordschalen (bijvoorbeeld “Helemaal mee oneens” tot “Helemaal mee eens”) zijn gecodeerd met oplopende waarden van 0 tot 4. Bepaalde antwoordcategorieën zijn samengevoegd of uitgesloten wanneer dit noodzakelijk was voor een betrouwbare analyse. Antwoordopties zoals “zeg ik liever niet” zijn bij de analyses als ontbrekende waarden behandeld en dus niet meegenomen in de statistische toetsen, om vertekening van de resultaten te voorkomen. Verder, wanneer in de analyse wordt gesproken over de uitbetaling per maand, wordt uitgegaan van een periode van vier weken.

In de enquête zijn werkuren vastgelegd in categorieën (0–5 uur, 5–10 uur, 10–15 uur en >15 uur per week), in plaats van als exacte aantallen. Om een gemiddeld aantal gewerkte uren per student te kunnen berekenen, is aan elke categorie een middenwaarde toegekend (respectievelijk 2,5, 7,5, 12,5 en 17,5 uur). Studenten die uitsluitend onbetaald werk verrichtten of geen werk rapporteerden, zijn niet meegenomen in deze berekening. Deze schattingen zijn uitsluitend gebruikt voor het berekenen van het gemiddelde en de standaarddeviatie; voor alle overige analyses zijn de oorspronkelijke categorische data gebruikt.

Voor het onderzoeken van verbanden tussen categorische variabelen is gebruikgemaakt van chikwadraattoetsen voor verdelingen en kruistabellen ($\alpha = 0,05$). Verschillen tussen subgroepen zijn getoetst met logistische, ordinale en multinominale regressieanalyses, afhankelijk van het meetniveau van de afhankelijke variabele. Daarbij is steeds getoetst of het model een goede fit vertoonde met de data en is bij ordinale regressies de assumptie van proportional odds getoetst. Er is een significantieniveau van $p < .05$ gehanteerd.

Privacy

DG heeft alle respondenten voor aanvang over het doel van de enquête geïnformeerd. Er is toestemming gevraagd om de data conform de AVG te verzamelen, te bewaren en anoniem te analyseren. Deelname was vrijwillig en kon te allen tijde worden beëindigd.

03 Resultaten

Vergoedingen coschappen

Coschappen UMC

Ongeveer twee derde van de respondenten heeft coschappen gelopen binnen een UMC (66,7%) en een derde niet (33,3%) (n = 1149). Van deze groep ontving ongeveer 88% een coschapvergoeding van €100 per maand, conform de cao-afspraken die gelden vanaf 1 maart 2023. Daarentegen ontving 12,4% helemaal geen vergoeding.

Studenten ontvingen gemiddeld €128,52 voor hun meest recente coschap binnen een UMC. De meeste studenten liepen coschappen van 4 weken, met soms een afwijkende duur van 2 (10%), 5 (10%) of 6 weken (16%). Ook liep een kleiner gedeelte van de studenten coschappen van 10 of 12 weken (beide 4%). Omgerekend komt dit neer op een gemiddelde vergoeding van €25,34 per week coschap binnen een UMC. Zie een volledig overzicht van de coschapduur en bedragen in Tabel 1.

Ongeveer 100 studenten gaven aan melding te hebben gemaakt van het uitblijven van een vergoeding. In 66% van de gevallen werd geen reden door het ziekenhuis opgegeven. Wanneer wel een reden werd gegeven, betrof dit meestal de opvatting dat bachelorcoschappen niet in aanmerking komen voor vergoeding. Dit werd vooral gerapporteerd door studenten van de Universiteit Utrecht.

Coschappen perifere ziekenhuizen

Ongeveer 86% van de respondenten heeft coschappen in perifere ziekenhuizen gelopen (n = 1216). Aan de overige respondenten is gevraagd of zij voor de coschappen een vergoeding hebben gekregen. Hierop geeft 67% een vergoeding te hebben gehad via een declaratieformulier, 16% kreeg de vergoeding automatisch en 12% ontving de vergoeding wisselend (soms wel, soms niet). In 2% van de gevallen verstrekten het ziekenhuis geen vergoeding, en 3% van de studenten had geen declaratieformulier ingediend, waardoor er geen uitbetaling plaatsvond.

Zoals bij de UMC's duurden de meeste perifere coschappen ongeveer 4 weken (39%), gevolgd door coschappen van 6 weken (13%) en 3 maanden (11%). Coschappen van 2 en 10 weken kwamen beide bij circa 7% van de studenten voor, en 5-weekse coschappen bij 5%. Omgerekend ontvingen studenten in perifere ziekenhuizen gemiddeld €36,37 per coschapweek.

Tabel 1. Overzicht coschapvergoeding per sector

Type coschap	Bedrag per maand ontvangen (€)	Bedrag per maand volgens cao (€)	% ontvangen vergoeding
UMC	101,36	120,00	88
Perifere ziekenhuizen	133,60	150,00	83
GGZ	190,48	100,00 *	48
VVT	333,48	495,00 ** 100,00 ***	81
Gehandicaptenzorg	347,25	100,00	62
GGD	208,00	Niks afgesproken	30
Arbodienst	333,33	Niks afgesproken	2

* (minimale duur van 2 maanden); ** (vanaf 1-1-2024); *** (vanaf 1-1-2022)

In sommige perifere ziekenhuizen werd geen vergoeding verstrekt. In 66% van deze gevallen gaf het ziekenhuis daarvoor geen reden. Indien wel een reden werd gegeven, betrof dit meestal de korte duur van het coschap (minder dan één maand of minder dan acht weken), of het feit dat huisvesting werd aangeboden in plaats van een vergoeding.

Huisvesting tijdens coschappen

Sommige ziekenhuizen bieden huisvesting aan tijdens de coschappen, omdat de locatie niet goed met het OV te bereiken is of omdat studenten vanwege een lange reistijd niet binnen anderhalve uur op de coschaplocatie zouden zijn. Er is gevraagd of er gebruik is gemaakt van huisvesting (bijv. een coschaphuis). Het merendeel van de respondenten heeft niet te maken gehad met coschaplocaties waar huisvesting werd aangeboden (73%), 286 respondenten wel. Vervolgens is gevraagd of het ontvangen van huisvesting invloed had op de hoogte van de vergoeding. Van de 286 respondenten heeft 85% wel een tegemoetkoming uitbetaald gekregen en werd bij 12% de coschapsvergoeding ingehouden. Als overige antwoordoptie geven enkele respondenten aan dat zij wel coschapsvergoeding kregen, maar moesten betalen voor de huisvesting. Ook liep een enkeling coschap in België, waarvoor geen vergoeding gegeven werd.

Coschappen Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)

Slechts 2,5% van de respondenten heeft minimaal twee maanden coschappen gelopen binnen de GGZ (n = 31), wat een randvoorwaarde is om in aanmerking te komen voor een vergoeding. Van de 29 respondenten die de vervolgvraag hebben beantwoord, hebben 14 (48%) een vergoeding ontvangen en 15 (52%) niet. De gemiddeld uitbetaalde vergoeding per maand bedroeg €190,48 in de GGZ, wat beduidend hoger is dan het destijds afgesproken bedrag van €100 per maand.

Coschappen Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg (VVT)

Ongeveer 14% van de respondenten heeft coschappen gelopen binnen de VVT (n = 171). Van deze groep ontving 81% een vergoeding. De gemiddeld uitbetaalde vergoeding bedroeg €347,25 per maand (n = 21). Dit bedrag is niet conform de huidige vergoeding van €495 die per 1 januari 2024 is afgesproken. Waarschijnlijk is het een combinatie van dit nieuwe bedrag en de vergoeding van €100 per maand die gold tussen 1 maart 2022 en 31 december 2023. De duur van de coschappen varieerde. Coschappen van 3 tot 4 weken kwamen het meest voor (ongeveer 80%), gevolgd door een kleinere groep die een coschap liep van 6 weken of langer.

Coschappen Gehandicaptenzorg

Slechts 3% van de respondenten heeft minimaal 24 uur coschappen gelopen in de gehandicaptenzorg, wat een randvoorwaarde is om in aanmerking te komen voor een vergoeding (n = 34). Hiervan heeft 62% een vergoeding ontvangen. De gemiddeld betaalde vergoeding per maand coschap in de gehandicaptenzorg was €347,25 (n = 21). Verder duren coschappen in deze sector meestal 4 tot 6 weken.

Coschappen Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Ongeveer 10% van de studenten heeft coschappen gelopen bij de GGD (n = 118). Van de respondenten die deze enquête verder hebben ingevuld, heeft 30% een vergoeding uitbetaald gekregen en 70% niet. De gemiddeld uitbetaalde vergoeding per maand bedroeg €208,00 (n = 33). Er is geen vergoeding afgesproken voor coschappen bij de GGD, en als studenten een vergoeding ontvangen, is dit een vrijwillige vergoeding. Coschappen bij de GGD duren doorgaans vier weken (>80%).

Coschappen Arbodienst

Slechts 2% van de studenten liep coschappen bij een arbodienst (n = 29). Van de respondenten die deze enquête verder hebben ingevuld, heeft 3% een vergoeding uitbetaald gekregen en 97% niet. Studenten die wél een vergoeding ontvingen, kregen vaak een vast bedrag van €500 voor een coschap van 6 weken. Voor deze coschappen bestaan geen vergoedingsafspraken in de cao's; eventuele uitbetalingen zijn vrijwillig en uitzonderlijk

Vergoeding wetenschapsstage

Ongeveer 44% van de respondenten (n = 535) heeft tijdens de studie een wetenschapsstage gelopen, terwijl 56% (n = 683) dit niet heeft gedaan. Van de studenten die wél een wetenschapsstage deden, liep 32% deze in een UMC, ongeveer 7% in een perifeer ziekenhuis en ruim 5% op een andere locatie, voornamelijk in het buitenland. Van de respondenten die deze enquête verder hebben ingevuld, heeft 9% een vergoeding uitbetaald gekregen (n = 46) en 91% niet (n = 487). 32 van de 43 respondenten heeft deze vergoeding in een perifeer ziekenhuis gekregen. Gemiddeld was dit bedrag €145,03 per maand. 10 van de 43 respondenten heeft deze vergoeding elders gekregen. Gemiddeld was het bedrag elders €390,44 per maand. Verder was de duur van de wetenschapsstages vaak 4 weken of een langere periode: tussen de 3 en 7 maanden.

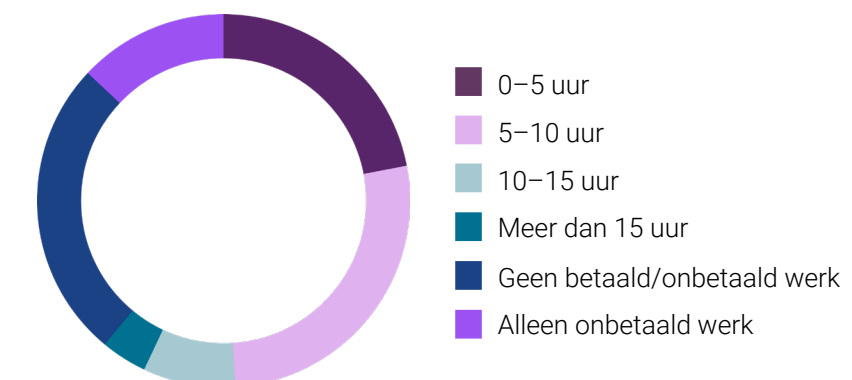
Actie ondernomen bij niet ontvangen vergoeding

Van de studenten die aangaven dat zij ten onrechte geen vergoeding hadden ontvangen voor hun coschap (n = 478), ondernam slechts 17% (n = 79) actie. De overige 83% van de studenten (n = 399) heeft dit niet gedaan. Een groot deel van deze studenten, ongeveer twee derde, gaf aan dat ze niet wisten hoe zij actie zouden moeten ondernemen. Andere genoemde redenen waren dat het te veel moeite kostte voor een relatief klein bedrag, of dat men niet wist dat er recht op vergoeding bestond.

Werk naast coschappen

Studenten zijn in wisselende mate actief in betaald of onbetaald werk naast hun coschappen. Van de 1.190 studenten, gaf 61% aan een betaalde bijbaan te hebben, met een gemiddelde van 7,0 uur per week (SD = 4,24). De meeste studenten werken 5–10 uur per week (27,5%, n = 327), gevolgd door 0–5 uur (21,6%, n = 257), 10–15 uur (8,2%, n = 98) en meer dan 15 uur per week (3,6%, n = 43). Daarnaast gaf 12,7% (n = 151) aan geen betaald werk te doen, maar wel onbetaalde werkzaamheden te verrichten, zoals vrijwilligerswerk, een bestuursjaar of mantelzorgtaken. Tot slot deed 26,4% (n = 314) geen betaald of onbetaald werk.

Van de 695 geneeskunde-studenten gaf 70,4% (n = 489) aan dat zij hun bijbaan nodig hebben om rond te komen. 29,6% (n = 206) van de studenten gaf aan niet afhankelijk te zijn van hun bijbaan. De verdeling week significant af van een gelijke verdeling ($\chi^2(1) = 115,24$, $p < .001$).

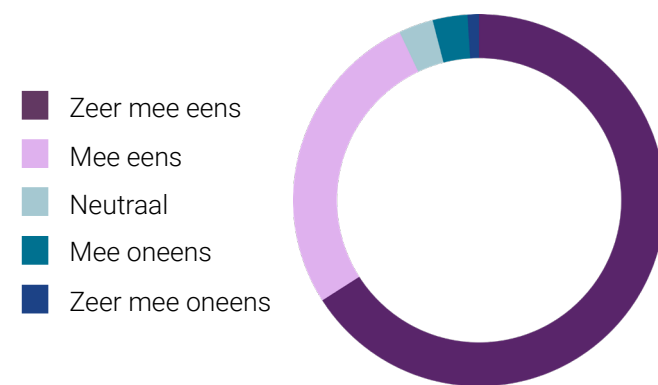

Figuur 1. Werk van coassistenten naast de studie

Veruit de meeste respondenten (92,5%, $n = 1084$) gaven aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling dat zij zich gedwongen voelen om minder te gaan werken bij de start van hun coschappen. Slechts 3,8% ($n = 45$) was het (helemaal) oneens, en 3,5% ($n = 41$) antwoordde neutraal. De verdeling van antwoorden week significant af van een gelijke verdeling ($\chi^2(4) = 958,27$, $p < .001$).

Ruim twee derde van de studenten (69,5%, $n = 814$) gaf aan dat de coschapvergoeding voor hen essentieel is om financieel rond te kunnen komen. Slechts 14,6% ($n = 171$) was het (helemaal) oneens met deze stelling, terwijl 15,6% ($n = 183$) neutraal antwoordde. De verdeling van antwoorden week significant afweek van een gelijke verdeling ($\chi^2(4) = 469,34$, $p < .001$).

Een meerderheid van de studenten gaf aan financiële steun van hun ouders te ontvangen: 41,7% ($n = 485$) was het eens met de stelling dat zij hierbij geholpen worden en 26,9% ($n = 313$) was het hier zelfs heel erg mee eens. Daarentegen gaf 13,3% ($n = 154$) aan het hier helemaal niet mee eens te zijn, 11,5% ($n = 134$) was het oneens en 6,6% ($n = 77$) antwoordde neutraal. De verdeling van deze antwoorden week significant van een gelijke verdeling, ($\chi^2(4) = 474,12$, $p < .001$).

Figuur 2. Als ik mijn coschappen ga lopen, voel ik mij gedwongen minder te gaan werken

Een logistische regressieanalyse toonde aan dat het aantal gewerkte uren per week significant samenhangt met de kans op financiële afhankelijkheid van een bijbaan ($\chi^2(3) = 64.99$, $p < .001$). Studenten die 5–10 uur per week werken, hebben 3,16 keer meer kans op financiële afhankelijkheid van hun bijbaan dan studenten die 0–5 uur werken ($\text{Exp}(B) = 3.16$, $p < .001$). Bij 10–15 uur per week groeit die kans naar 6,69 keer ($\text{Exp}(B) = 6.69$, $p < .001$), en bij meer dan 15 uur zelfs naar 39,67 keer ($\text{Exp}(B) = 39.67$, $p < .001$). Studenten die 5–10 uur per week werken, hebben 3,16 keer meer kans op financiële afhankelijkheid van hun bijbaan dan studenten die 0–5 uur werken. Bij 10–15 uur per week groeit die kans naar 6,69 keer, en bij meer dan 15 uur zelfs naar 39,67 keer. Dit illustreert dat hoe meer uren je werkt, hoe groter de kans is dat je financieel afhankelijk wordt van je bijbaan.

Een multinominale regressieanalyse liet zien de mate van ouderlijke financiële steun samenhangt met het aantal uur dat coassistenten wekelijks naast hun coschappen werken ($\chi^2(16) = 72.81$, $p < .001$). Studenten die aangaven weinig tot geen ouderlijke steun te ontvangen, werkten vaker meer uren per week dan studenten met veel steun. Studenten die helemaal geen ouderlijke steun ontvingen, hadden een 2,34 keer hogere kans om 5–10 uur per week te werken, een 3,97 keer hogere kans om 10–15 uur te werken en zelfs een 24,83 keer hogere kans om meer dan 15 uur per week te werken, in vergelijking met studenten die veel steun kregen (alle $p < .001$). Ook degenen met weinig tot matige financiële steun van hun ouders lieten in meerdere werkcategorieën significant vaker betaald werk zien ($\text{Exp}(B) = 2,01$ – $11,76$, $p < .05$).

04 Discussie

Dit onderzoek laat zien dat het merendeel van de coassistenten in zowel academische als perifere ziekenhuizen hun coschapvergoeding ontvangt conform de afspraken in de cao. Sommige studenten gaven aan geen vergoeding te hebben ontvangen voor hun coschappen en noemden daarbij uiteenlopende redenen. Zo meldden meerdere studenten uit Utrecht dat zij in het derde jaar van hun opleiding geen vergoeding kregen. Ook bij kortdurende coschappen of wanneer huisvesting werd aangeboden, ontvingen coassistenten soms geen vergoeding. Volgens de cao's zijn dit echter geen geldige redenen om geen tegemoetkoming uit te keren: coassistenten hebben recht op een tegemoetkoming, ongeacht de duur van het coschap of het feit dat er huisvesting beschikbaar is gesteld.

Voor coassistenten die hun coschap buiten het ziekenhuis lopen, zoals de in de GGZ, VVT en gehandicaptenzorg, zijn in de cao's afspraken gemaakt over een verplichte vergoeding. In de VVT-sector gaf een ruime meerderheid van de studenten aan een vergoeding te hebben ontvangen. De gemiddelde maandelijkse vergoeding lag op €333,48, wat vermoedelijk een weerspiegeling is van zowel de eerdere afspraak van €100 per maand als de recentere verhoging naar €495 per maand, die respectievelijk 1 maart 2022 en 1 januari 2024 zijn ingegaan.

“Alle coassistenten hebben recht op een tegemoetkoming, ongeacht duur van het coschap of benodigde huisvesting.”

Voor de GGZ en gehandicaptenzorg liggen de percentages lager. In de GGZ 48% van de studenten een vergoeding, en in de gehandicaptenzorg was dit 62%. De gemiddelde vergoeding lag respectievelijk op €190,48 en €347,25 per maand. Omdat de aantallen respondenten in deze sectoren relatief klein zijn, moeten de resultaten met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Toch wijzen ook deze cijfers erop dat de naleving van cao-afspraken niet vanzelfsprekend is en dat er sprake is van structurele verschillen tussen zorgsectoren.

Van de studenten die geen vergoeding kregen, heeft slechts een klein deel daarop actie ondernomen. Het grootste deel van de studenten dat geen actie ondernam geeft aan dat ze niet weten hoe ze dat zouden moeten doen. Dat wijst erop dat veel studenten niet op de hoogte zijn van de bestaande informatiebronnen. De Geneeskundestudent

heeft al langere tijd een webpagina waarop wordt uitgelegd wat de cao-afspraken zijn rondom te tegemoetkoming en wat ze kunnen doen als deze uitblijft. Toch lijkt deze informatie veel studenten nog niet te bereiken. Er ligt voor de Geneeskundestudent een rol om studenten beter te informeren en bekend te maken met hoe zij actie kunnen ondernemen. Tegelijkertijd blijft het belangrijk dat ziekenhuizen en zorginstellingen coassistenten transparant en tijdig informeren over hun hoe zij hun tegemoetkoming kunnen ontvangen en dat zij deze volgens gemaakte afspraken uitkeren. Idealiter zouden de faculteiten, ziekenhuizen en zorginstellingen studenten ook informeren over hoe zij actie kunnen ondernemen als ze geen vergoeding ontvangen. Zo lang dit niet gebeurt, zal De Geneeskundestudent hierin een rol blijven spelen.

Onze bevindingen laten zien dat de grootste deel van de studenten hun wetenschapsstage in een universitair medisch centrum doet. Veruit de meesten kreeg hier geen vergoeding voor. Bij het kleine deel van de studenten die wel een vergoeding kregen, was dit voornamelijk in een perifeer ziekenhuis. Uit het rapport van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, inclusief bijbehorende bijlagen, blijkt dat er in de cao-afspraken geen afzonderlijke regelingen zijn opgenomen voor onderzoeksstages voor coassistenten^{7,8}. In tegenstelling tot de coschappen, is er voor de wetenschappelijke stage geen landelijke richtlijn voor de uurbesteding vanuit de NFU⁴. Daarnaast ontbreekt er inzicht in de tijdsbesteding tijdens de wetenschapsstage, omdat hierover tot nu toe geen gericht onderzoek is gedaan. De Geneeskundestudent heeft zich in eerdere studies vooral gefocust op de werkdruk en tijdsinvestering tijdens de coschappen^{5,6}. Over de belasting van de wetenschapsstage is nog weinig bekend, terwijl deze in principe net als de coschappen een voltijdsonderdeel van de opleiding vormt. Het gebrek aan inzicht in de werklast maakt het lastig om de positie van de wetenschapsstage binnen het bredere stagebeleid goed te duiden.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat het overgrote merendeel van de studenten zich genooddaakt voelt minder te gaan werken zodra de coschappen beginnen. Deze bevinding sluit aan bij de richtlijn van maximaal 46 uur studielast per week⁴, die al boven de wettelijke norm van 40 uur ligt⁹. Uit onderzoek van De Geneeskundestudent blijkt dat de daadwerkelijke tijd die studenten besteden aan hun studie zelfs rond de 53 uur per week ligt⁵. Ondanks deze hoge werkdruk heeft een meerderheid van de studenten een betaalde bijbaan naast hun coschappen. Uit dit rapport blijkt studenten die meer uren per week werken ook vaker afhankelijk te zijn van het inkomen uit die

bijbaan. Daarnaast noemt een aanzienlijk aantal respondenten de tegemoetkoming die zij ontvangen als essentieel om financieel te kunnen overleven. Deze situatie suggereert dat studenten hun bijbaan niet zien als een vrije keuze, maar als een financiële noodzaak naast een fulltime stage.

“Uit dit onderzoek blijkt dat veel studenten naast hun coschappen (moeten) werken, waardoor hun werk-privé balans waarschijnlijk verder verslechtert.”

Eerder onderzoek van De Geneeskundestudent heeft aangetoond dat een aanzienlijk deel van de geneeskundestudenten een risico loopt op burn-out, en veel studenten ervaren een verstoorde balans tussen studie en privéleven¹⁰. Het (verplicht) werken naast een veeleisende studie lijkt deze balans verder onder druk te zetten. Het toekennen van een volwaardige stagevergoeding kan mogelijk bijdragen aan het verbeteren van deze balans, omdat studenten dan minder afhankelijk worden van werkinkomen en zich beter kunnen richten op hun opleiding.

In dit rapport is ook gekeken naar de financiële steun die studenten ontvangen vanuit hun ouders. Studenten die weinig of geen ouderlijke steun ontvangen, hebben een significant hogere kans om naast hun coschappen een betaalde bijbaan te hebben. Ook hebben deze studenten een veel hogere kans om meer uren per week te werken dan studenten die wel ouderlijke steun ontvangen. Deze bevinding onderstreept de aanwezigheid van kansenongelijkheid binnen de opleiding geneeskunde. Uit onderzoek van Lianne Mulder blijkt dat er binnen de beroepsgroep van artsen sprake is van een gebrek aan diversiteit op het gebied van sociaaleconomische achtergrond¹¹. Bovendien hebben artsen van wie de ouders tot de 40% meest vermogende huishoudens in Nederland behoren, een grotere kans om specialist te worden¹¹. Het ontbreken van ouderlijke steun vormt voor studenten uit een lagere sociaaleconomische klasse een extra drempel om financieel rond te komen tijdens hun coschappen.

Daarbij komt dat de tegemoetkoming die studenten ontvangen niet in verhouding staat tot de huidige kosten van levensonderhoud. De gemiddelde huurprijs voor een studentenkamer bedraagt inmiddels €705 per maand¹, terwijl studenten gemiddeld €138 per maand uitgeven aan boodschappen³. Daarnaast maken zij kosten voor collegegeld, kleding, telefoon en andere vaste lasten. De vergoeding bij sommige instellingen, zoals universitaire medische centra waar studenten een groot deel van hun opleiding doorbrengen, biedt slechts beperkte verlichting van deze maandelijks lasten. Deze vergoeding is onvoldoende om financiële druk te verlichten en draagt waarschijnlijk bij aan financiële stress, wat samenhangt met een verhoogd risico op psychische klachten². Een volwaardige vergoeding is daarom niet alleen wenselijk vanuit het oogpunt van rechtvaardigheid, maar ook van studentwelzijn.

Per maart 2025 is in de cao van de perifere ziekenhuizen afgesproken dat coassistenten bovenop de onkostenvergoeding ook een stagevergoeding van €150 per maand ontvangen, wat neerkomt op €300 per maand. Deze verbetering is een belangrijke stap, maar komt nog niet in de buurt van de €400 per maand die gebruikelijk is voor andere zorgstagiairs. De Geneeskundestudent pleit daarom voor een vergoeding van minimaal €400 per maand voor alle coschappen, zodat alle studenten, in staat zijn zich volledig te richten op hun opleiding en hun rol in de zorg van de toekomst.

Desalniettemin zijn er enkele beperkingen aan dit onderzoek die moeten worden erkend. Ten eerste is het belangrijk op te merken dat dit onderzoek gebaseerd is op zelfrapportage van studenten, wat kan leiden tot vertekeningen als gevolg van subjectiviteit en onbewuste onnauwkeurigheid. Ten tweede is er mogelijk sprake van ‘self-selection bias’, waarbij studenten met een sterkere financiële afhankelijkheid of hogere werkdruk zich eerder geroepen voelden om deel te nemen aan het onderzoek. Dit kan leiden tot een vertekend beeld van de werkelijke situatie. Ten derde is in de analyse geen rekening gehouden met mogelijke confounders, zoals woonsituatie, aanvullende beurs, sociaaleconomische achtergrond en opleidingsfase. Hoewel de analyses duidelijke verbanden laten zien, zoals tussen werkuren en financiële afhankelijkheid en tussen ouderlijke steun en werkuren, kunnen deze factoren de gevonden relaties mede beïnvloeden. Daarom is voorzichtigheid geboden bij het trekken van causale conclusies.

De resultaten van dit rapport geven aanleiding tot vervolgonderzoek naar de financiële situatie van coassistenten. Zo is in maart 2025 in de cao van perifere ziekenhuizen een verhoging van de vergoeding naar €300 per maand afgesproken. Het is relevant om in toekomstig onderzoek te evalueren of deze verhoging daadwerkelijk leidt tot minder financiële stress, minder werk naast de coschappen en een betere werk-privébalans. Daarnaast roept dit rapport de bredere vraag op of de huidige hoogte van de tegemoetkoming überhaupt in verhouding staat tot de werkelijke maandlasten van coassistenten. Een structurele analyse van de toereikendheid van de vergoeding – in relatie tot kosten voor huur, levensonderhoud en overige vaste lasten – zou meer inzicht kunnen geven in wat een eerlijke en realistische vergoeding zou zijn voor een fulltime stage in de zorg. Tot slot is ook de positie van de wetenschappelijke stage een belangrijk aandachtspunt. Aangezien veel studenten aangeven hier geen vergoeding voor te ontvangen, terwijl de werkbelasting aanzienlijk kan zijn, is het wenselijk om de feitelijke tijdsinvestering in deze stages nader in kaart te brengen. Het vergelijken van deze belasting met de criteria die cao's stellen voor een stagevergoeding kan aanknopingspunten bieden voor beleidsaanpassing, zowel binnen de opleiding als bij zorginstellingen.

05 Conclusie

De tegemoetkoming voor coassistenten is de afgelopen jaren een veelbesproken onderwerp geweest. De Geneeskundestudent pleit al lang voor een (hogere) vergoeding voor coassistenten en heeft hier meermaals actie voor gevoerd. Voor zover bekend is dit het eerste onderzoek naar de ervaringen van geneeskundestudenten rondom vergoeding. Met dit rapport is getracht duidelijk te krijgen of coassistenten de vergoeding die in verschillende cao's is afgesproken ook daadwerkelijk ontvangen. Daarnaast is gekeken naar het betaalde en onbetaalde werk wat coassistenten naast hun studie doen en in hoeverre zij financieel afhankelijk zijn van de vergoeding en hun eventuele bijbaan. Daarbij is ook nog gekeken of er een verband bestaat tussen het hebben van een betaalde bijbaan en het wel of niet ontvangen van financiële ouderlijke steun.

Uit dit rapport blijkt dat het grootste deel van de studenten hun coschapvergoeding ontvangt in zowel perifere als academische ziekenhuizen. De vergoeding die zij ontvangen is meestal volgens de afspraken zoals vastgelegd in de cao. In een aantal sectoren buiten het ziekenhuis (Gehandicaptenzorg, GGZ) ontvangen studenten de vergoeding regelmatig niet. Het komt ook voor dat studenten een vergoeding voor een coschap ontvangen, terwijl dit niet is afgesproken in de cao. Voor de wetenschapsstage, die overwegend in een umc wordt gedaan, krijgen de meeste studenten geen vergoeding. Dit geldt ook voor veel andere studies die een soortgelijke stage in hun curriculum hebben (o.a. biomedische wetenschappen).

“Studenten die weinig of geen ouderlijke steun ontvangen, hebben een significant hogere kans om naast hun coschappen een betaalde bijbaan te hebben.”

Verder blijkt uit dit rapport dat voor veel coassistenten de coschapvergoeding essentieel is om financieel rond te kunnen komen. Ruim de helft van de studenten heeft naast de coschappen een betaalde bijbaan en een groot deel van hen is hiervan financieel afhankelijk. Studenten die weinig of geen ouderlijke steun ontvangen, hebben een significant hogere kans om naast hun coschappen een betaalde bijbaan te hebben. Ook hebben deze studenten een veel hogere kans om meer uren te werken dan studenten die wel ouderlijke steun ontvangen.

Dit is de eerste keer dat er onderzoek is gedaan naar de vergoeding voor coassistenten. Alhoewel het overgrote deel van de coassistenten de vergoeding conform afspraken ontvangt, zijn er nog steeds veel studenten afhankelijk van een betaalde bijbaan. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de vergoeding voor coassistenten niet toereikend is om financieel rond te komen.

06 Aanbevelingen

01 Aan alle zorgsectoren (ongeacht cao-bedrag):

- Zorg voor naleving van de cao: betaal tijdig en volledig uit, ook bij korte coschappen of wanneer huisvesting wordt aangeboden.
- Informeer coassistenten proactief over:
 - hoogte en voorwaarden van de vergoeding;
 - de declaratie- of uitbetalingsroute;
 - stappenplan en contactpersonen voor bezwaar als betaling uitblijft

02 Aan sectoren zónder stagevergoeding (o.a. huisartsenzorg, GGD, verzekeringsgeneeskunde, bedrijfsgeneeskunde) of een ontoereikende stagevergoeding (<€400 per maand):

- Spreek in de cao een volwaardige stagevergoeding af van minimaal €400 per maand voor coassistenten, of in lijn met de vergoedingen die andere zorgstagiairs binnen instellingen ontvangen.
- Specifiek voor de NFU/UMC's:
 - Verhoog het huidige bedrag van € 120 naar minimaal € 410 p/m, gelijk aan de mbo/hbo-stagevergoeding.
 - Breid deze vergoeding uit naar de wetenschapsstage.

03 Aan geneeskundestudenten:

- Check in de betreffende cao op welke vergoeding je recht hebt. Krijg je die niet? Roep dan de hulp in van de juristen van de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD). Als je lid bent van DG kun je zodra je coschappen gaat lopen ook gratis lid worden van de LAD. Je hebt dan recht op tien uur rechtshulp per jaar.

07 Referenties

1. Nibud | Studentenonderzoek 2024 [Internet]. Nibud. 2024. Beschikbaar via: <https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-studentenonderzoek-2024/>
2. Nibud. Kleine koopkrachtstijging voor meeste huishoudens [Internet]. Nibud; 2024 [geciteerd op 2025 Apr 28]. Beschikbaar via: <https://www.nibud.nl/nieuws/kleine-koopkrachtstijging-voor-meeste-huishoudens/>
3. Studentmonitor. Tijdbesteding studie, Wo, Master, Voltijd [Internet]. Studentmonitor; 2023 [geciteerd op 2025 Apr 28]. Beschikbaar via: <https://www.studentmonitor.nl/?/onderwerp/tijdstudie/onderwijs:2/fase:2/vorm:1>
4. NFU. Bijgestelde richtlijnen voor de regeling van de positie van studenten geneeskunde in de klinische praktijk. NFU; 2010 Jun.
5. De Geneeskundestudent. Naslagdocument infographic uurbesteding (enquête 2022) [Internet]. NFU; 2024 Jan. Beschikbaar via: <https://degeneeskundestudent.nl/wp-content/uploads/2024/03/Naslagdocument-infographic-uurbesteding.pdf>
6. De Geneeskundestudent. Onderzoeksrapport uurbesteding coassistenten 2022 [Internet]. De Geneeskundestudent; 2022. Beschikbaar via: https://degeneeskundestudent.nl/wp-content/uploads/2023/01/GS-A4-Onderzoeksrapport-Uurbesteding_DEC2022-1.pdf
7. Domen I, van der Zwan F, Roobol C, Harmannij D, Önal G. Bijlage I Cao-afspraken over hoogte stagevergoeding. 2025 Feb.
8. Domen I, van der Zwan F, Roobol C, Harmannij D, Önal G. Stagevergoedingen in cao's 2024 [Internet]. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. 2025 Feb [cited 2025 Jun 18]. Available from: <https://www.uitvoeringarbeidsvoorwaarden-wetgeving.nl/mozard/toon/stagevergoedingen>

9. Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (BWBR0005682) [Internet]. 2025 [geciteerd op 2025 Apr 28]. Beschikbaar via: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005682/2025-01-01>
10. De Geneeskundestudent. Onderzoeksrapport mentale gezondheid van coassistenten. [Internet]. Feb 2023 [geciteerd op 28 Apr 2025]. Beschikbaar via: <https://degeneeskundestudent.nl/wp-content/uploads/2023/02/230216-GS-A4-Onderzoeksrapport-Mentale-gezondheid-DEF.pdf>
11. Mulder L, UMC Utrecht. DIVERSITEIT IN HET BIG-REGISTER [Internet]. Ministerie Van Volksgezondheid, Welzijn En Sport (VWS). 2023 p. 4. Beschikbaar via: <https://open.overheid.nl/documenten/f669ea11-6bf3-4591-b1e0-7c29fad9cbed/file>

**DEGENEESKUNDESTUDENT
ARTS VAN DE TOEKOMST**